

OSLO BYRÅD

Protokoll fra byrådets møte

torsdag 13. oktober 2011

Del II

Saker endelig avgjort av byrådet

Til stede fra byrådet: Stian Berger Røsland, Torger Ødegaard,
Bård Folke Fredriksen, Kristin Vinje, Anniken Hauglie

Fra administrasjonen: Helene Sverdrup Sevre

Sak

Side

1076/11	Videre delegasjon av byrådets fullmakt til å inngå avtale med leverandører for levering av brukerstyrt personlig assistanse (BPA) i ny brukervalgordningen, til Byråden for helse og eldreomsorg	2
1077/11	Oslo kommunes høringsuttalelse til NOU 2011:7 Velferd og migrasjon	2

1076/11

Videredelegasjon av byrådets fullmakt til å inngå avtale med leverandører for levering av brukerstyrt personlig assistanse (BPA) i ny brukervalgordningen, til Byråden for helse og eldreomsorgByrådet fattet slikt vedtak:

I medhold av byrådsreglementets §1, 2.ledd siste setning, jf kommuneloven § 20 nr. 3, samt bystyrets vedtakspunkt 3 i vedtak i sak 119 av 10.05.2011, delegeres til byråd med ansvar for helse og eldreomsorg fullmakt til å inngå avtale med leverandører for levering av brukerstyrt personlig assistanse i brukervalgordningen.

(201102278)

1077/11

Oslo kommunes høringsuttalelse til NOU 2011:7 Velferd og migrasjonByrådet fattet slikt vedtak:

Byrådet avgir på delegert myndighet følgende høringsuttalelse til Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet om NOU 2011:7 Velferd og migrasjon (heretter kalt utredningen):

1. Innledning

Oslo er Norges mest internasjonale, flerkulturelle og mangfoldige kommune. Dette gir kommunen en rekke muligheter, men også en del utfordringer knyttet til å tilby tjenester av like god kvalitet for alle byens innbyggere uavhengig av livssituasjon, bakgrunn og opprinnelse. Oslo skal være en åpen og inkluderende hovedstad og kommunen arbeider aktivt med å fremme likestilling, mangfold og inkludering.

Ved inngangen til 2011 var det bosatt 170 000 innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Oslo. Det er 28,4 prosent av folketallet i byen. 21 600 hadde bakgrunn fra Pakistan, 12 200 fra Somalia og nesten like mange fra Sverige. 10 400 hadde bakgrunn fra Polen. Samtlige av Oslos bydeler ligger over landsgjennomsnittet når det gjelder andel innvandrere.¹

I følge Statistisk sentralbyrå (SSB) var 70 % av den arbeidsføre befolkningen i Oslo (15-74 år) sysselsatt i 2010. Tilsvarende tall for innvandrere var 59 %. De siste fem årene er det kommet 43 147 personer fra utlandet til vår by for å skape seg et annet, og forhåpentlig, bedre liv, 20 639 av dem fra utenfor EØS.

Ca 18 000 personer i Oslo mottok økonomisk sosialhjelp i 2008. Dette er 4 prosent av alle innbyggere som er 18 år og eldre. Av innvandrere bosatt i Oslo mottok 8 % sosialhjelp i 2008. Innvandrere fra Afrika skiller seg ut med høyest andel sosialhjelpsbruk; 21 % mottok sosialhjelp i 2008.²

¹ Kilde: SSB. Landsgjennomsnitt: 12,2 %.

² Kilde: SSB, Rapporter 35/2010

Oslo kommune har mange store barnefamilier med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn som er avhengig av sosialstønad. Anslagsvis tre av fire barn i familier som defineres som fattige,³ tilhører denne gruppen. Familiene kjennetegnes av kort botid i Norge, få trygderettigheter, lavere utdanning, større grad av arbeidsledighet og dårligere inntektsutvikling enn den øvrige befolkningen.

2. Utredningen punkt 14.3.7 - aktivisering i sosialhjelpssystemet

2.1. "Kommunenes oppfølging av sosialhjelpsmottakere bør bli bedre, og de muligheter til å kreve aktivitet som allerede ligger i loven, bør utnyttes mer systematisk"

Oslo kommune har gjennom mange år satset på sysselsetting, tiltak og kvalifisering for personer som mottar økonomisk sosialhjelp. Dette i kombinasjon med bruk av vilkår, antas å ha en positiv effekt med hensyn til å skaffe seg jobb og inntekter. Oslo kommune er enig i at systematisk oppfølging, krav til aktivitet og bruk av vilkår er gode og nødvendige virkemidler i sosialhjelpssystemet.

2.1.1. Begrensede virkemidler

Skal vilkår ha effekt, må brudd få konsekvenser. Full stans av utbetaling av økonomisk sosialhjelp er ofte ikke aktuelt for andre enn de som mottar supplerende stønad. For den øvrige klientgruppen kan kommunen sjelden stanse utbetalingen helt dersom klientene blir stående uten penger til nødvendig livsopphold som mat o.l.

Et alternativ er å redusere hjelpen i en periode, for eksempel til et nødhjelpsbeløp på ca kr 70–100 per dag. (I de fleste tilfeller der sosialtjenesten i Oslo stanser eller reduserer økonomisk sosialhjelp omfatter ikke dette støtte til husleie). Slik praksis er i dag ser det imidlertid ut til at dette kun er aktuelt for et svært begrenset tidsrom. Fylkesmannen i Oslo og Akershus har uttalt at *"Etter Fylkesmannens vurdering er det uheldig å utmåle nødhjelp i mer enn en måned. Dette fordi klager, hvis det går lengre tid, vil ha behov for å få dekket andre nødvendige utgifter ut over mat."*⁴ Til dette har Helse- og sosialombudet i Oslo sagt seg enig og uttalt at *"(... ..) en periode for nødhjelp ikke bør strekke seg ut over en måned. Ombudet er imidlertid av den oppfatning at også en periode på en måned tangerer grensen for det forsvarlige. Ved nødhjelp dekkes kun søkerens helt prekære behov, som eksempelvis mat."*⁵

Oslo kommune mener at aktiv bruk av vilkår og konsekvens av at vilkår brytes, på sikt kan bidra til at sosialhjelpsmottakere går fra passivitet til aktivitet og selvhjulpenhet. Det er imidlertid nødvendig at konsekvensen er individuell og reell for den det gjelder. Det bør ikke være slik at det etter brudd på vilkår likevel blir utbetalt full/tilnærmet full stønad i henhold til veiledende norm⁶. Det er ikke hensiktsmessig hverken for bruker eller tjenesteyter at bruker blir en gjenganger i ulike tiltak og aktiviteter uten at dette leder til en mer varig sikring av vedkommendes økonomiske og sosiale situasjon.

Oslo kommune mener det er en tendens til at den veiledende normen (kommunal og/eller statlig) blir oppfattet som en rettighet og en minstelønn, slik at alt under veiledende norm anses som for lite til å sikre et forsvarlig livsopphold. Oslo kommune synes å se en slik oppfatning ved behandling av påklagede vedtak i klageinstans. Dette er Oslo kommune uenig

³ OECD-skala

⁴ Klagesak 2009/0978, Fylkesmannen i Oslo og Akershus

⁵ Årsmelding 2009, Helse- og sosialombudet i Oslo

⁶ Bystyret i Oslo vedtar årlig veiledende satser for utbetaling av økonomisk sosialhjelp.

i og vi mener det er grunnlag for å skjerpe inn kravet om å utnytte alle andre muligheter før retten til sosialhjelp inntreffer. Det er nødvendig å tydeliggjøre at manglende oppfølging av krav til aktivitet o.l. er ens eget valg og at konsekvensen dermed er et valg om å ha færre økonomiske midler til disposisjon. Stønad som er lavere enn veiledende norm er ikke ensbetydende med at stønaden ikke sikrer et forsvarlig livsopphold, jf. utredningen punkt 14.3.7 side 336 der det fremgår at veiledende retningslinjer innebærer at kommunen kan yte større eller mindre summer.

Ved vurdering av konsekvenser må det tas hensyn til et eventuelt forsørgeransvar. Det kan være åpenbart urimelig å redusere stønaden til familiens livsopphold som følge av forsørgerens manglende oppfølging av vilkår. I dag er det imidlertid slik at sosialtjenesten kan oppleve det som vanskelig i det hele tatt å stille vilkår i familier der det er barn. Oslo kommune mener det i utgangspunktet er positivt å kreve aktivitet av foreldrene i familier som er avhengige av økonomisk sosialhjelp. Dette kan på sikt bidra til å bedre både den økonomiske og den sosiale situasjonen for familien. Foreldrenes tilknytning til arbeidslivet gir grunnlag for en bedre integrering og kan øke barnas sjanser for å lykkes i utdanningssystemet og på arbeidsmarkedet i fremtiden, jf. også punkt 4.1. Det er i tillegg slik at forsørgeransvaret overfor hverandre og barna påligger begge foreldrene.

I følge rundskriv I-34/2001 punkt 5.3.7, *Konsekvenser av at vilkår brytes*, kan det vurderes å yte hjelp i form av varer og tjenester dersom vilkår brytes (av forsørgeren). Vi er imidlertid usikre på om det i en eventuell klagesak ville vært aksept for en slik konsekvens av brudd på vilkår.

2.1.2. Begrensede ressurser

Systematisk oppfølging bør ikke bare omfatte konsekvenser, men også systematisk motivasjonsarbeid koblet med økonomiske insentiver. Individuelt tilrettelagt oppfølging med vekt på hva den enkelte har behov for har god effekt, men en slik oppfølging stiller store krav til de ansattes kompetanse, antall ansatte og økonomiske ressurser. Det er ikke mulig å gjennomføre systematisk og tett oppfølging for hver enkelt bruker dersom saksbehandler har en klientportefølje på 70-80 klienter.

Til slutt vil vi peke på at det i den totale klientgruppen ikke kan stilles vilkår til alle, for eksempel gjelder dette overfor den gruppen som mottar supplerende sosialhjelp i tillegg til folketrygdens alders- eller uførepensjon. Denne gruppen bør motta en tilstrekkelig pensjon fra folketrygden, slik at supplerende sosialhjelp ikke er nødvendig.

2.2. "Det vurderes å innføre et øvre tak på hvor mye sosialhjelp den enkelte kan få, formulert enten som et maksimalt kronebeløp eller som et tak på hvor mange barn man kan få støtte for"

I utredningen side 336 drøftes de insentivproblemer som oppstår når sosialhjelp gir en høyere inntekt enn for eksempel tariffønnen for enkelte yrkesgrupper. Utvalget mener det kan diskuteres om de veiledende barnetilleggene bør reduseres (også) for mottakere av økonomisk sosialhjelp, eventuelt at det settes et tak på hvor mange barn det gis støtte for.

Oslo kommune mener det ikke er hensiktsmessig å ha en absolutt grense i form av et maksimalt kronebeløp, men støtter forslaget om et tak på hvor mange barn man kan få støtte for.

I Oslo er de veiledende retningslinjene slik at det ytes barnetillegg for hvert barn til og med barn nummer tre. Familiene beholder i tillegg barnetrygden. Det forutsettes at alle sosialhjelpssøknader gis en individuell vurdering. Bystyret i Oslo har vedtatt at sosialtjenesten skal legge vekt på barnas behov for fritidsaktiviteter ved vurdering av stønad til barnefamilier⁷.

For å kvalitetssikre sosialhjelpen til denne gruppen har kommunen siden 2001 kartlagt hvor mange som faller inn i gruppen som stor barnefamilie, og hvilken andel av disse som enten har fått hjelp til basis ut over kommunens retningslinjer og/eller har fått andre tilleggssytelser. Rapporteringen har deretter blitt gjennomført årlig. Over tid har tilbakemeldingene bekreftet at mange barnefamilier får ytelser utover veiledende norm⁸.

I klagesaker Fylkesmannen i Oslo og Akershus behandler blir det imidlertid ofte satt opp alternative økonomiske vurderinger med grunnlag i statens veiledende satser for barnetillegg. I saker der familiene har tre barn eller flere vil de statlige satsene overstige de kommunale.

For å kunne anslå eventuelle kostnader ved å gi barnetillegg for alle barn i familien etter statens satser, er det foretatt en gjennomgang av brukere med tre barn eller flere i Bydel Søndre Nordstrand.⁹ Bydelen hadde i 2010 til sammen 149 familier med tre barn eller flere der familien mottok økonomisk sosialhjelp. Ved å benytte statens satser i stedet for kommunens satser, ville dette ha ført til en ekstra utbetaling på ca kr 850 000 per måned, det vil si i overkant av 10 millioner kroner mer i økonomisk sosialhjelp per år. Dersom barnetrygden i sin helhet ble lagt til grunn som inntekt ville merutgiften blitt 4 millioner kroner.¹⁰

Dersom barnetrygden blir lagt til grunn som inntekt, må kommunen i tillegg ta hensyn til spesifikke utgifter til barn. Dette vil igjen øke utbetalingene til tannregulering, ferie, fritidsaktiviteter, utstyr til barn, barnetilsyn og lignende. Merutgiften ved dette vil komme i tillegg til de 4 millionene nevnt over.

Dersom statens veiledende satser benyttes, vil mange familier ha behov for svært høye inntekter for å kunne bli økonomisk selvhjulpne. En fembarnsfamilie vil motta en utbetaling til livsoppholdsutgifter på kr 25 454, husleie på ca kr 14 000 og strøm på ca kr 1800 pr måned, til sammen kr 41 254. Familien vil motta en barnetrygd på kr 4850 og må dermed ha en arbeidsinntekt på netto kr 36 400 for å være økonomisk selvhjulpne. Dette tilsvarer en årslønn på kr 560 000 med 29 % skatt. En nibarns familie med samme boutgifter vil ha behov for kr 50 784 per måned. De vil motta barnetrygd på kr 8730 og nettoinntekten vil da måtte være ca kr 42 000. Med 29 % skatt tilsvarer dette en årssinntekt på kr 650 000. Dette er enkle beregninger uten hensyn til skatteklasser og lignende.

Oslo kommune er enig i at insentivproblemene som oppstår ved for høye sosialhjelpsutbetalinger kan avhjelpes ved begrensinger i stønadene. Kommunen er enig i at dette på sikt kan bidra til at foreldrene i de aktuelle familiene ikke blir stående utenfor både arbeidsliv og utdanningssystem. Dette vil igjen kunne bidra til å gi barna bedre oppvekstvilkår.

⁷ Budsjett 2008, Vedtatte verbalforslag, H24 Barn av sosialklienter

⁸ I 2010 søkte 728 familier med flere enn tre barn om økonomisk sosialhjelp. Av disse fikk 168 familier (23,1 %) økt støtte til basisutgifter, mens 332 familier (45,6 %) fikk hjelp til andre formål/tilleggsytelser.

⁹ Tallgrunnlag fra 2010. Det er kun sett på brukere som har fått utbetalt økonomisk sosialhjelp, ikke kvalifiseringsstønad.

¹⁰ Utregningen baserer seg på utbetaling i alle 12 måneder.

På tross av individuelle vurderinger i den enkelte sak vil kutt i sosialhjelpen kunne få betydelige konsekvenser for den enkelte, jf. utredningen side 336. Oslo kommune støtter derfor utvalgets forslag om å vri ressursbruken over mot tjenester til barn og ungdom.

Dersom størrelsen på barnetillegget i den økonomiske sosialhjelpen blir opprettholdt mens barnetilleggene i uførestøtten og andre stønader reduseres, vil dette kunne føre til at flere får krav på mer økonomisk sosialhjelp, eventuelt flyttes over på sosialhjelp. Dette bør etter vår vurdering unngås.

2.3. "Personer som befinner seg i akutte nødssituasjoner må fortsatt kunne få sosialhjelp. I slike situasjoner må behovsvurderingen, som i dag, overlates til saksbehandleres skjønn."

Oslo kommune er enig i at denne behovsvurderingen fortsatt bør overlates til saksbehandleres skjønn. I tillegg er det viktig at slike vurderinger også i fremtiden blir tatt i den enkelte kommune fremfor en sentralisering av den økonomiske sosialhjelpen. For å sikre brukerne et godt tjenestetilbud er det nødvendig at dette er tilpasset lokale forhold og lokale behov. Sosialhjelp har i Norge lenge blitt omtalt som det siste og mest finmaskede nettet for å fange opp problemer. Oslo kommune mener de lokale mulighetene for hjelp og støtte er det som best gir likeverdige og helhetlige velferdstjenester til brukerne på dette området.

3. Utredningen punkt 14.4.1 - forslag til arbeidsrettede tiltak

3.1. Introduksjonsprogram, kvalifiseringsprogram og Ny sjanse

Oslo kommune er enig i at introduksjonsordningen er et godt metodisk grep for å forberede innvandrere til det norske arbeidslivet. Målet med introduksjonsprogrammet er deltakelse i yrkes- og samfunnsliv og økonomisk selvstendighet. Skal ordningen være vellykket forutsetter det at programmet er tydelig arbeidsrettet. Dette er i tråd med målsettingen for NAV-reformen og Oslo kommune har valgt å legge vedtak om introduksjonsordning inn i de lokale NAV-kontorene.

Samtidig er det viktig å se introduksjonsordningen i sammenheng med andre aktuelle tiltak denne målgruppen kan benytte, særlig tiltak som kvalifiseringsprogrammet (KVP) og Ny sjanse. Både introduksjonsprogrammet og KVP er lovbestemte tiltak for brukerne, mens Ny sjanse er et forsøk. Dette gir ulike rettigheter for brukerne. Målgruppene er til dels overlappende og det kan bli tilfeldig hvilket tilbud brukeren får. Alle tiltakene skal være individuelt tiltrettelagt og på full tid, men utbetalingen i Ny sjanse er kun halvparten av utbetalingen i de to andre tiltakene. Dette er ikke rimelig med mindre betingelsene og kravene er annerledes.

Kommunen har ikke krav på refusjon for utgifter til Ny sjanse dersom brukeren får innvilget statlige ytelser. Brukere som går fra Ny sjanse til arbeidsavklaringspenger har rett til dobbel utbetaling fra det offentlige. Det samme gjelder brukere som går fra KVP til arbeidsavklaringspenger. Dette er et uheldig signal og er etter kommunens vurdering ikke en riktig bruk av offentlige midler. På denne bakgrunn bruker Oslo kommune Ny sjanse som prekvalifisering før kvalifiseringsprogrammet for å gi de svakeste brukerne mulighet til et lengre tiltaksløp. Samtidig skal det i følge Arbeids- og velferdsdirektoratet ikke være behov for prekvalifisering til kvalifiseringsprogrammet som beskrives som raust¹¹. Utkast til

¹¹ Raushetens kunst, Kvalifiseringsprogrammet 2010, En Stig og Stein produksjon

forskrift til lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen innskrenker imidlertid kvalifiseringsprogrammet ved å begrense både målgruppe og tidsperiode¹².

På bakgrunn av ovenstående er det behov for å vurdere de ulike tiltakene opp mot hverandre (KVP, introduksjonsprogrammet og Ny sjanse) og å gjennomgå tiltakenes innhold og lengde, inngangskriterier, målgrupper og refusjonsordninger.

Oslo kommune mener primært Ny sjanse bør fases ut, eventuelt lovfestes. Det bør satses fullt ut på lovfestede tiltak fremfor ekstra prosjekter. Dersom Ny sjanse fases ut forutsetter dette at KVP ikke blir begrenset i ny forskrift¹³.

3.2. Virkemidler

Kommunen er ansvarlig for både introduksjonsprogrammet, KVP og Ny sjanse. Tiltakene som deltakerne kan benytte er dels kommunale og dels statlige. I KVP skal staten stille med tiltak for 55 % av deltakerne, mens kommunen skal ha tiltak for resten. Dette betyr at kommunen er ansvarlig for programmene uten å ha alle virkemidlene selv. Erfaringen fra dette er at tiltakstyper og tiltaksomfang varierer og at det også er varierende i hvilken grad type og omfang stemmer med brukernes behov. Dette krever tett samarbeid mellom Arbeids- og velferdsetaten og kommunen.

I Oslo har partene underskrevet en samarbeidsavtale om virkemidler. Kommunen kan komme med ønsker og forslag til endring av tiltaksportefølje, men er ikke med i evalueringen av tiltakene. Oslo kommune mener at ansvar og myndighet må henge sammen og har derfor søkt om å få overta ansvaret for arbeidsmarkedstiltakene. Uansett bør det være slik at kommunene er med i evaluerings- og beslutningsprosesser for tiltaksporteføljen for introduksjonsprogrammet, KVP, Ny sjanse og eventuelle andre aktiviseringstiltak.

3.3. Utvidet permisjonsrett i introduksjonsordningen

Oslo kommune støtter forslaget om innføring av permisjonsrett i introduksjonsordningen i forbindelse med overgang til ordinært arbeid, og utvidelse av personkretsen for rett til introduksjonsordningen til dem som i dag har rett og plikt til norskopplæring. Oslo kommune støtter også flertallets innstilling om ikke å gi gratis språkopplæring til voksne EØS-innvandrere.

3.4. Norskopplæring

Et flertall i utvalget ønsker ikke å gi gratis språkopplæring til voksne EØS-innvandrere, men det bør vurderes om det er mulig å tilrettelegge undervisningen som allerede tilbys bedre, delfinansiere opplæringen og la yrkesrettet norskopplæring bli en større del av det ordinære arbeidsmarkedstilbudet til arbeidssøkere og personer med nedsatt arbeidsevne som har svake norskkunnskaper.

Kunnskaper i norsk og innsikt i norske samfunnsforhold er en forutsetning for å kunne delta i arbeids- og samfunnsliv. Oslo kommune har gjennom satsingen "Krafttak for norskopplæring" 2008-11 styrket norskopplæringstilbudet for innvandrere med 80 mill. Oslo kommune videreførte også i kommunal regi overgangsordningen knyttet til innføringen av

¹² Jf. høringsnotat til utkast til lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen fra Arbeidsdepartementet

¹³ Jf. Oslo kommunes høringsuttalelse til Arbeidsdepartementets utkast til ny forskrift til lov om sosiale tjenester i NAV

introduksjonsloven fram til juni 2011. Mange innvandrere vil lære norsk, og behovet for innsats er stort.

Gratis norskopplæring er et viktig element i flere sentrale integreringstiltak, som norskopplæring som del av kvalifiseringstiltak i regi av NAV, norskopplæring for innvandrerkvinner med barn i barnehage / gratis kjernetid, og norskopplæring for kommunalt ansatte i barnehage, sykehjem mv. Introduksjonsloven fra 2005 knytter rett til gratis norskopplæring til innvandringsgrunn og vedtak iht. utlendingsloven om rett til opphold i Norge. EØS-borgere og arbeidsinnvandrere og deres ektefeller har ikke rett til gratis opplæring. Innvandrere som har rett, må bruke denne retten innen de første tre årene de er i Norge. Oslo kommune opplever økt tilstrømming av innvandrere til grunnskoetilbudet fordi dette er det eneste tilbudet de får i dag, mens de først og fremst har behov for norskopplæring.

Oslo kommune mener at staten må ta et større ansvar for opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere, som i dag ikke har rett til gratis opplæring. Det er behov for ordninger som gjør det mulig å opprettholde norskopplæring som et sentralt element i integreringstiltak rettet mot arbeidsledige innvandrere og isolerte innvandrerkvinner.

Som Oslo kommune påpekte i høringsrunden til Østberg-utredningen, er det behov for en mer helhetlig omtale av utfordringene ved dagens norskopplæring for voksne innvandrere, enn hva som er omtalt i NOU 2011:7.

4. Aktivisering i de familiepolitiske ordningene, utredningen punkt 14.3.6

4.1.Barnehage

Barnehagene har sett en sterk økning i bruk av barnehageplasser for 4 og 5 åringer etter innføring av gratis kjernetid. Det vil derfor mest sannsynlig ha en positiv effekt på barnehagebruken å innføre gratis kjernetid i yngre aldersgrupper. Tidlig barnehagestart er, som det pekes på i utredningen, en av de viktigste faktorene for en god språkutvikling og sosial mestring, jf. også punkt 4.2 nedenfor.

Punktet om at gratis kjernetid alltid bør kombineres med tiltak for å få foreldre i arbeid, bør utredes nærmere i forhold til hva dette betyr i praksis for den enkelte barnehage og sektoren. Dette vil forde et tett samarbeid med NAV, og lignende aktører som arbeider opp mot bl.a. arbeidsmarkedstiltak. Fra barnehagenes synspunkt bør punktets innhold være noe mindre kategorisk.

4.2.Kontantstøtte fases ut gjennom en treårsperiode

Utvalget skriver i utredningen at innføring av kontantstøtte kan ha en negativ effekt for bruk av barnehage og dermed på kvinners yrkesdeltakelse. Flere analyser viser at foreldre med lav utdanning og lav yrkestilknytning i større grad mottar kontantstøtte enn andre familier.

Manglende tilknytning til arbeidslivet bidrar til at det er vanskeligere å få til en vellykket integrering. Oslo kommune ønsker å legge til rette for at flest mulig i yrkesaktiv alder skal aktiviseres, enten gjennom skolegang eller ved arbeidstilknytning.

Byrådet i Oslo har de senere årene arbeidet aktivt med å målrette og tilpasse barnehagetilbud til innvandrerbarn for å sikre kvalifisering og sysselsetting av innvandrerkvinner. Det er et ønske at flere minoritetsspråklige foreldre som ikke har mulighet til selv å lære barna sine norsk, skal benytte barnehagetilbud for å sikre at barna deres kan norsk ved skolestart.

For å lykkes med integreringen må det legges vekt på at det er nødvendig med norskkunnskaper. Dette øker muligheten for å få jobb. Ved at det blir stilt krav og gitt mulighet for mor og far til å lære norsk, får også deres barn en bedre mulighet til å lære norsk til skolestart. Dette vil øke barnas sjanser for å lykkes i utdanningssystemet og på arbeidsmarkedet i fremtiden.

Oslo kommune ønsker ikke å avvikle kontantstøtten, men mener det kan være naturlig å se på innretningen, beløpets størrelse og lengden på utbetalingen.

Det å fjerne kontantstøtten kan resultere i at en del av dagens mottakere går over til å motta sosialhjelp som erstatning for kontantstøtten. Dersom kontantstøtten skal fases ut vil det derfor være nødvendig å tydeliggjøre at det å velge å leve på *en* inntekt er et eget valg. Dette må være konsekvensen dersom en mener at sosialhjelp ikke skal erstatte kontantstøtten, se også punkt 2.1.1 fjerde avsnitt.

4.3. Overgangsstønad

Utvalget foreslår å begrense hvor mange treårsperioder den enkelte kan motta overgangsstønad.

Oslo kommune mener overgangsstønaden som ytelse har utspilt sin rolle. Vi stiller spørsmål ved grunnlaget for å gi overgangsstønad i tre år sammenlignet med tidsrammen for andre ytelser som for eksempel foreldrepengeperioden.

Det er nødvendig med stønad til livsopphold til den som ikke er berettiget foreldrepenger, men i så tilfelle bør en slik stønad begrenses til ett år.

Dersom mottakeren etter ett år ikke har mulighet til å få arbeidsinntekt, kan vedkommende på lik linje med andre få tilbud om andre alternativ, for eksempel KVP, introduksjonsprogram eller lån/stipend.

5. Avsluttende kommentarer

Utredningen viser at velferdsstaten er avhengig av at alle borgere bidrar gjennom lønnsarbeid. Oslo kommune har enkelte avsluttende kommentarer knyttet til målet om å øke sysselsettingsgraden.

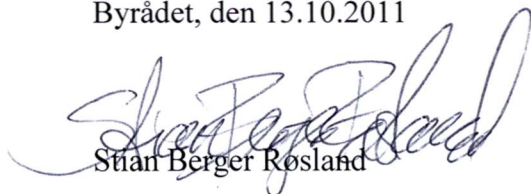
- Når det gjelder innvandrerkvinner og yrkesaktivitet har integreringspolitikken i stor grad argumentert for økt yrkesdeltakelse blant kvinner ut fra et rådende kjønnslikestillingsideal. Oppfatninger om hva likestilling er kan være ulike. Oslo kommune mener at det fortsatt må tilrettelegges for at innvandrerkvinner uansett bakgrunn kan oppnå økonomisk uavhengighet. I tillegg til dette og i lys av utvalgets drøftinger, mener Oslo kommune at en i enda større grad bør argumentere med at velferdsstaten bygger på en sosial kontrakt som innebærer at alle bør være yrkesaktive og derigjennom bidra til fellesskapet.
- Vår erfaring er at mange i de undersysselsatte gruppene har en lang og krevende vei frem til yrkesaktivitet av en viss betydning. Mange forutsetninger må på plass for at målet kan realiseres: Egnede norskopplæring, god basisopplæring og en bred vifte av kvalifiseringstiltak samt gode oppfølgingssystemer som påser effektiv progresjon. En annen forutsetning er, som utvalget påpeker, godt tverrfaglig samarbeid. Oslo kommune opplever at det kan være målkonflikt mellom utdanningsmyndighetene og

arbeids- og velferdsforvaltningen. Kommunene har heller ikke tilstrekkelig styringsmulighet for å gjennomføre gode programmer, blant annet på grunn av organisatoriske svakheter ved dagens system, jf. punkt 3.2 ovenfor.

- Oslo kommune erfarer at norsktilbud til personer med liten eller ingen utdanning er mangelfullt. Introduksjonsordningen omfatter kun et mindretall av de som har behov for norskopplæring. Behov for en helhetlig omtale av utfordringer ved dagens norskopplæring for voksne innvandrere generelt har Oslo kommune påpekt i høringsrunden til Østberg-utredningen.
- I utredningen er det poengtert at det er nødvendig at minoritetsbefolkning kommer og står i arbeid på linje med majoritetsbefolkningen så langt det er mulig. Skal samfunnet hente ut arbeidskraftreserver i grupper eller restarbeidsevne på individnivå, krever det etter Oslo kommunes mening betydelig grad av tilrettelegging. Særlig for dem med liten utdanning og helseproblemer må det offentlige ta ansvar for at det finnes oppgaver som det er realistisk at de kan mestre. Selv med lange utdannings- og kvalifiseringsløp vil det etter vår mening være mange som ikke vil kunne møte kompetansekravet som ordinært arbeidsliv stiller.
- I utredningen er det flere steder påpekt at tilbud ikke er gode nok innenfor dagens system. Oslo kommune understreker at det er behov for *både* flere og mer tilpassede tilbud. Dette gjelder både Introduksjonsordningen og aktivisering i sosialhjelpssystemet. Fravær av ressurser på tiltakssiden er en gjennomgående utfordring allerede i dagens situasjon. Behovet blir ikke mindre dersom personkretsen utvides.
- Oslo kommune savner helse som et større tema i utredningen, og folkehelse særskilt. Utvalget viser til at omfanget av sykelighet er likt mellom minoriteter og majoriteten, men at innvandrere skårer dårligere på egenvurdert helse og psykosomatiske plager, jf. utredningen side 239. Det påpekes også at integrering er en prosess som krever et visst overskudd. En del innvandrerkvinner helseproblemer er etter Oslo kommunens mening av en slik art at de med enkle folkehelsemidler kan forbedres betraktelig. Selv om perspektiver kan være ulike i arbeidslivs- og folkehelsepolitikk, er målene sammenfallende ut fra et velferdsperspektiv.

Det forutsettes at eventuelle økte utgifter for kommunene knyttet til implementering av utvalgets tiltak og strategier blir kompensert.

Byrådet, den 13.10.2011

Stian Berger Røsland

Helene Sverdrup Sevre

